

Τα Πανηγύρια... και η Παράδοση!

Τα πανηγύρια έχουν καθιερωθεί στα χωριά της πατρίδας μας από τα πολύ παλιά χρόνια σαν γεγονότα θρησκευτικό - κοινωνικών εκδηλώσεων, εθίμου και διασκέδασης. Πριν την δεκαετία του 1960 οι περισσότεροι κάτοικοι δεν είχαν τον τρόπο να ταξιδέψουν και να συναναστραφούν άλλους ανθρώπους ούτε υπήρχε άλλος τρόπος διασκέδασης εκτός από τις θρησκευτικές γιορτές, τους γάμους, τις βαπτίσεις κτλ. Έτσι τα πανηγύρια προέκυψαν σαν κοινωνική ανάγκη για συναναστροφή και επικοινωνία σε συνδυασμό με τις θρησκευτικές γιορτές.

Για αυτούς τους λόγους καθιερώθηκε από το 1885 και το πανηγύρι της Αυλώνας τον Δεκαπενταύγουστο, που γιορτάζει το παρεκκλήσι της Παναγίας 2,5 χιλιόμετρα έξω από το χωριό. Αυτή την ημέρα οι Αυλωνίτες άφηναν τα γραίκια και τα κονάκια και συγκεντρώνονταν στο χωριό να ιδωθούν, να πιούν ένα κρασάκι και να ανταλλάξουν ευχές. Πολλοί ξενιτεμένοι έρχονταν στο χωριό να δούνε τους δικούς τους και να συνορτάσουν το πανηγύρι. Το πρωί ανήμερα της εορτής όλοι πήγαιναν με τα πόδια στο εκκλησάκι της Παναγίας για να συμμετάσχουν στην Θ. Λειτουργία και να προσευχηθούν. Μετά την θρησκευτική τελετή κάτω από τον ίσκιο των δένδρων έβγαζαν από τα σακούλια τους μεζέδες και κρασί και κερνούσαν για το καλό ανταλλάσσοντας ευχές. Όλοι το απόγευμα μετά τις 3 μ.μ. συγκεντρώνονταν στην πλατεία του χωριού, όπου οι κατά καιρούς μαγαζάτορες Τασιούλης, Πέκος, Γιαννάκης, Μπεγλήρης, Στάθης, Σπύρος κτλ είχαν κοινοπρακτικά «κλείσει» την ορχήστρα που θα έπαιζε τα παραδοσιακά τραγούδια για τον χορό. Εκεί πήγαιναν οι νέες και οι νέοι της εποχής για να βρουν το ταίρι τους, εκεί φορούσαν τα κορίτσια τα καινούργια φουστάνια τους, και ξεπέζευαν νέοι και γέροι από τα διπλανά χωριά Καλίτσαινα, Πλατάνια, Σιδηρόκαστρο, Σκλαβείικα, Τρουκάκι κτλ με τα άλογα τους με τα πολύχρωμα κιλίμια στα σαμάρια τους. Εκεί στα απόσκια της πλατείας και κάτω από τον ίσκιο των δένδρων άρχιζε η μικρή ορχήστρα να παίζει τα Καλαματιανά και τα Τσάμικα από τις τρεις το απόγευμα μέχρι που έπεφτε το σούρουπο. Εκεί όλα τα μαγαζάκια της πλατείας σέρβιραν τα πανηγυριώτικα γλυκά, όπως λουκουμάκια, υποβρύχια, παστέλια, γκαζόζες κτλ. Εκεί στήνονταν κυκλοτεροί χοροί με προεξάρχοντες τους φρέσκο-παντρεμένους και τις νέο-κουμπαριές μέχρι να πέσει το σκοτάδι. Και σαν έπεφτε το σκοτάδι στα πιο πολλά σπίτια όσων είχαν τον τρόπο συνεχίζονταν το γλέντι με μεζέδες και κρασί. Με αυτό το περιεχόμενο, πράγματι τα πανηγύρια ήταν με την ευρεία έννοια πολιτιστικές εκδηλώσεις που προήγαγαν και εξημέρωναν τον άνθρωπο εκείνων των εποχών και προβίβαζαν την κοινωνική συμπεριφορά και συμμετοχή του.

Με την εξέλιξη της ζωής και της «προόδου» σχεδόν όλοι οι λόγοι που είχαν προκαλέσει την οργάνωση και καθιέρωση των πανηγυριών εξέλειπαν πλέον. Είναι αυτονόητο πως όλες οι ανάγκες των ανθρώπων που αναφέραμε παραπάνω, συναναστροφές, διασκέδαση κτλ, ικανοποιούνται με μεγάλη ευκολία και άνεση. Η βελτίωση των οικονομικών των Ελλήνων και ο ψευδο-ευδαιμονισμός που επεκράτησε τα τελευταία χρόνια ήταν, κυρίως, οι λόγοι που εξελίχθηκαν τα πανηγύρια σε επίδειξη νεοπλουτισμού

και αλαζονείας. Για αυτό και τα πανηγύρια ατόνησαν και αυτοκαταργήθηκαν στα περισσότερα χωριά ή όπου συνεχίζονται ακόμα, γίνονται για εμπορικούς σκοπούς αυτών που τα διοργανώνουν και με εμφανή τα σημάδια της παρακμής.

Το πανηγύρι στην Αυλώνα με μειούμενη την παραδοσιακή του μορφή γινόταν σε υποφερτά πλαίσια, κατά την γνώμη μου, μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1960. Από κει και μετά πήρε μια γρήγορη μετάλλαξη προς τα φαινόμενα που προαναφέραμε και ο κόσμος αποστασιοποιήθηκε από το πανηγύρι και τον τρόπο που αυτό οργανωνόταν και εξελισσόταν. Τα τελευταία χρόνια όσες φορές έγινε πανηγύρι δεν είχε τίποτα από όλα εκείνα τα παραδοσιακά στοιχεία και τα έθιμα που θα μπορούσαν να θυμίσουν κάτι στους παλιούς και να μεταδώσουν κάτι στους νεότερους. Μια μικρή παρένθεση έγινε για μερικά χρόνια, όπου με πρωτοβουλία και έξοδα συγχωριανών μας προσφερόταν μετά την Θ. Λειτουργία, έξω από το παρεκκλήσι της Παναγίας, μεζεδάκι με κρασί σύμφωνα με την παράδοση, αλλά δυστυχώς έχει σταματήσει πλέον.

Τολμηρή η πρωτοβουλία του παρόντος Δ.Σ του Συλλόγου Αυλωνιτών της Αθήνας να οργανώσει εφέτος το πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου στην πλατεία του χωριού. Όλα τα προηγούμενα Δ.Σ της περασμένης 30ετίας είχαν εξετάσει την πρόταση διαφόρων που εισηγούνταν την διοργάνωση του πανηγυριού από τον Σύλλογο. Πάντοτε αυτή η πρόταση απορριπτόταν με το σκεπτικό ότι αυτό το γεγονός αφορούσε την τοπική κοινωνία και τα εμπορικά συμφέροντα των καταστηματαρχών του χωριού, αλλά και την εκτροπή του πανηγυριού από τους παραδοσιακούς λόγους και τα έθιμα που το καθιέρωσαν και το διατήρησαν επί 100 χρόνια περίπου.

Πολύ όμορφη και η αφίσα του πανηγυριού με τα παραδοσιακά όργανα των Ελλήνων το κλαρίνο το μπουζούκι και το ντέφι. Έξυπνο και το μήνυμα της αφίσας «Με σεβασμό στην Παράδοση». Όμως έχουν να κάνουν αυτά τα όργανα με την παράδοση του Αυλωνίτικου πανηγυριού; Εγώ τουλάχιστον, απ' ότι θυμάμαι, μπουζούκι και ντέφι στην Αυλώνα πρωτο-φάνηκε λίγο πριν το 1970. Τώρα όσον αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία της Παράδοσης και του Εθίμου που το Δ.Σ θα τα σεβαστεί, ας περιμένουμε να γίνει η εκδήλωση και να τα κρίνουμε.

Εγώ παρέθεσα τα στοιχεία της Παράδοσης και του Εθίμου για να μην ξεχνιόμαστε και μπερδεύουμε το παλιό με το καινούργιο και οδηγούμε τους νεώτερους σε λάθος δρόμο.

Κατά τα άλλα μακάρι η εκδήλωση να πάει καλά να συμμετάσχει ο κόσμος, να διασκεδάσει όσο μπορεί και να ξεχάσει τα προβλήματα που τον ταλανίζουν και να αφήσει και κανένα ευρώ στο ταμείο του Συλλόγου. Δεν πρόκειται όμως για ένα Παραδοσιακό Πανηγύρι αλλά για μία άλλη εκδήλωση που μπορεί να ονομαστεί όπως επιθυμούν οι διοργανωτές.

Ηλιούπολη 11 Αυγούστου 2013

Αμβρ. Καρατζάς